

Εφετείου Αθηνών: 95/1994

Πηγή: Ε.Α.Ε.Δ. 28/94 σελ. 750

Εργατικό ατύχημα - Ευθύνη εργοδότη προστηθέντος από αυτόν - τρίτου.

Εργαζόμενος υπαγόμενος στην ασφάλιση του ΙΚΑ, που έπαθε από εργατικό ατύχημα μη οφειλόμενο σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος δικαιούται μόνο τις παροχές, που χορηγούνται από ΙΚΑ. Διατηρεί, όμως το δικαίωμα για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη, και του προστηθέντος, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τούτων. - Διατηρεί το δικαίωμα για αποζημίωση έναντι κάθε τρίτου υπαιτίου του εργατικού ατυχήματος, εφόσον το πρόσωπο αυτό είναι διάφορο του, κατά νόμο υποχρέου προς αποζημίωση.

Πρόεδρος: Κων/νος Τσαμαδός

Εισηγητές: Θ. Παπαεμμανουήλ

Δικηγόροι: οι κ.κ. Β. Διαμαντόπουλος και Β. Τσιάστας

Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του Α.Ν. 1846/1951 «περί κοινωνικών ασφαλίσεων», συνδυαζόμενες και με τις διατάξεις των άρθρων 16 παρ. 1 και 3 του Ν. 551/1914, όπως αυτός κωδικοποιήθηκε με το από 24-7/25.8.1920 Β.Δ. σαφώς συνάγεται, ότι, όταν ο παθών από ατύχημα, που έγινε από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού, ήτοι τόσο της κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης για αποζημίωση, όσο και της προβλεπόμενης από το νόμο 551/1914 ειδικής αποζημίωσης, και μόνο εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού (εργοδότη) ή του προσώπου που προστήθηκε από αυτόν υποχρεούται να καταβάλει στον παθόντα την από το ως άνω άρθρο 34 παρ. 2 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των υπό του ΙΚΑ χορηγουμένων σ' αυτόν παροχών. Από τις αυτές διατάξεις συνάγεται περαιτέρω ότι η ως άνω απαλλαγή αφορά όχι μόνο την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη ή του παθόντος, αλλά και όταν τούτο προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του προσώπου, το οποίο προστήθηκε από τον εργοδότη. Καλύπτει δε η απαλλαγή αυτή και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, κατά την οποία το ατύχημα έγινε γιατί δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας. Η αυτή απαλλαγή ισχύει και για το πρόσωπο που προστήθηκε από τον εργοδότη. Ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ παθών δικαιούται στις άνω (εκτός δόλου) περιπτώσεις μόνο των υπό του ΙΚΑ χορηγουμένων παροχών, διατηρώντας, πάντως, το δικαίωμα για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστήθηκε από αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τούτων, διότι η ως άνω απαλλαγή αυτών από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση, ήτοι για αξίωση εντελώς περιουσιακού χαρακτήρος δεν καλύπτει και τη μη περιλαμβανόμενη σ' αυτή ως άνω αξίωση για χρηματική ικανοποίηση, αφού καμιά παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εν λόγω, διαφορετικής φύσεως, αξίωσης, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του δικαστηρίου, καθώς και το δικαίωμα αποζημίωσης εναντίον κάθε τρίτου υπαιτίου του εργατικού ατυχήματος προσώπου, εφόσον το πρόσωπο αυτό είναι διάφορο του κατά τον νόμο αυτόν (551/1914) υποχρέου προς αποζημίωση, δηλαδή πρόσωπο άλλο από τον εργοδότη, τους προστηθέντες από αυτόν και τους εργαζόμενους στην επιχείρηση εργατοϋπαλλήλους (Ολ. Α.Π. 1117/1986 ΕλλΔνη 28.112 Ολ. Α.Π. 1267/1976 ΝοΒ 28.895 - 896 Α.Π. 1417 - 1991 ΕλλΔνη 34.52, Α.Π. 1870/1987 Ε. έργ. Δικ. 48.222 - 223). Εν προκειμένω, κατά το εκτιθέμενο στην αγωγή, το ένδικο εργατικό ατύχημα οφείλεται σε αμέλεια των υπευθύνων οργάνων της εναγομένης και συγκεκριμένα στην έλλειψη μέτρων ασφαλείας που έπρεπε να είχαν λάβει κατά την εκτέλεση της εργασίας της εναγούσης και όχι σε δόλο αυτής ή των προσώπων που προστήθηκαν από αυτή. Επομένως, σύμφωνα με τα όσα έχουν σχετικώς προεκτεθεί, η ενάγουσα, ως ασφαλισμένη στο ΙΚΑ, δεν δικαιούται να ζητήσει από την εναγομένη εργοδότης της τα αναφερόμενα στην αγωγή της ποσά 8.200.000 και 510.000 δραχμών για τις επικαλούμενες δαπάνες των χειρουργικών επεμβάσεων προς αποκατάσταση της υγείας της και της σωματικής εμφανίσεώς της και για δαπάνες οικιακής βοήθου κατά τη διάρκεια της ασθένειάς της, αντίστοιχα, κονδύλια κατά τα οποία η αγωγή της αυτή είναι μη νόμιμη. Δεν έσφαλε συνεπώς το πρωτοδικείο περί την ερμηνεία και την εφαρμογή των άνω διατάξεων απορρίπτοντα την αγωγή κατά τα κονδύλια αυτά και αβάσιμα παραπονείται σχετικώς η ενάγουσα με τον πρώτο λόγο της εφέσεώς της, με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα σε σχέση με την ευθύνη της εναγομένης λόγω της επικαλούμενης μη καλύψεως των άνω δαπανών της από το ΙΚΑ.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων (Χ.Γ.) (της εναγούσης) και (Β.Π.) (της εναγομένης), που περιέχονται στα εκατέρωθεν επικαλούμενα και προσκομιζόμενα σε επικυρωμένο αντίγραφο, ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση, πρακτικά της συνεδρίασεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, από όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι (η αναφερόμενη στην εκκαλούμενη απόφαση ως προσκομισθείσα στο δικαστήριο πρωτοδίκως ένορκη βεβαίωση του μάρτυρα της εναγομένης (Δ.Μ.) ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών, με αριθμό 7377/31.3.1992, δεν προσκομίζεται ήδη) και από τις ομολογίες των διαδίκων κατά την πρωτοβάθμια και την παρούσα δίκη σε σχέση ιδίως με το ατύχημα αυτό καθαυτό με τις εντεύθεν συνέπειες τους εις βάρος της εναγούσης, αποδεικνύονται τα εξής: Σε εκτέλεση συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που καταρτίστηκε μεταξύ των διαδίκων στις 10.6.1989, η ενάγουσα, ηλικίας τότε 19 περίπου ετών, έγγαμος, με ένα ανήλικο τέκνο και καλής σωματικής καταστάσεως και υγείας, παρείχε έκτοτε τις υπηρεσίες της ως εργάτρια στο εργοστάσιο εμφιαλώσεως υγραερίου της εναγομένης, εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, που βρίσκεται στο 50 χιλιόμετρο της δημόσιας οδού Σχηματαρίου - Παραλίας Αυλίδος. Την 7η πρωινή ώρα περίπου της 7.9.1991 και ενώ η ενάγουσα εργαζόταν στην αίθουσα εμφιαλώσεως, που βρίσκεται σε ιδιαίτερο χώρο, εκτός του κυρίου κτιρίου του εργοστασίου, μεταφέροντας τα καπάκια των φιαλιδίων από το κονταίνερ στον πάγκο εργασίας, ξαφνικά από τον εξωτερικό χώρο μεταξύ του εμφιαλωτηρίου και του κυρίως κτιρίου παραγωγής άρχισε να κινείται με μεγάλη ταχύτητα ένα ρεύμα φωτιάς, το οποίο την τύλιξε, με αποτέλεσμα να αρπάξουν φωτιά τα ρούχα της. Τρέχοντας βγήκε από την αίθουσα εμφιαλώσεως στο εξωτερικό περιβάλλον και έπεσε στο έδαφος, όπου με τη βοήθεια των συναδέλφων της σβήστηκε η φωτιά που την είχε περιτυλίξει. Εν συνεχεία μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο Ατυχημάτων ΚΑΤ Αθηνών, όπου διαπιστώθηκε ότι είχε υποστεί εγκαύματα 2ου και 3ου βαθμού στο 60% της συνολικής επιφάνειας του σώματός της και κυρίως στο πρόσωπο, στο άνω άκρο, στο οπίσθιο και πρόσθιο τμήμα του θώρακος, στους μαστούς και τους γλουτούς της. Στο νοσοκομείο αυτό παρέμεινε για νοσηλεία μέχρι τις 22.7.1991 υποβαλλόμενη κατά τη διάρκεια της εκεί παραμονής της σε συντηρητική αγωγή. Στη συνέχεια εισήλθε και πάλι στο νοσοκομείο αυτό στις 22.8.1991 και υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση αποκαταστάσεως δερματικού ελλείμματος του αριστερού βραχίονά της, εξήλθε δε στις 5.9.1991 παρακολουθούμενη έκτοτε στα εξωτερικά ιατρεία. Κατά την από 24.10.1991 ιατρική γνωμάτευση του ειδικού ιατρού του ιατρικού κέντρου Αθηνών (Σ.Κ.) τα εγκαύματα της εναγούσης κατά την 24.10.1991 βρισκόταν σε φάση επουλώσεως, υπήρχαν δε συρρικνωτικές ουλές στη ραχιαία επιφάνεια των άνω άκρων, περισσότερες στο αριστερό. Κατά την ίδια αυτή βεβαίωση η ενάγουσα θα χρειασθεί να υποβληθεί σε επανορθωτικές επεμβάσεις, δέκα τουλάχιστο, για τη βελτίωση των συρρικνωτικών ουλών και την αισθητική και λειτουργική αποκατάσταση των εγκαυματικών επιφανειών, συνολικής δαπάνης 4.000.000 δραχμών περίπου. Όπως προκύπτει από τις από 7.6.1991 εκθέσεις αυτοψίας των τεχνικών επιθεωρητών του υπουργείου Εργασίας (Μ.Μ.), (Γ.Δ.) και του αρχιπυροσβέστη (Ν.Μ.) στο χώρο εμφιαλώσεως του εργοστασίου επί του επιπέδου του δαπέδου του υπάρχουν εννέα θυρίδες εξαερισμού για την έξοδο τυχόν διαφευγόντων ατμών υγραερίου. Οι περισσότερες, όμως, από αυτές ήταν φραγμένες από αποθηκευμένα χαρτοκιβώτια, αλλά κενά και άλλα γεμάτα με φιαλίδια υγραερίου, τα οποία δεν έπρεπε να αποθηκεύονται στο χώρο αυτό για λόγους ασφαλείας. Λίγο πριν από το ατύχημα είχε σημειωθεί διαρροή αερίων της μηχανής, το οποίο, λόγω ελλείψεως επαρκούς εξαερισμού ως εκ της επουλώσεως με χαρτοκιβώτια των άνω θυρίδων, είχαν παραμείνει στο χώρο της εμφιαλώσεως και τον προ αυτού χώρο, σε χαμηλό, λόγω του βάρους τους (σε σχέση με τον αέρα) επίπεδο. Από τα αέρια αυτά που είχαν διαχυθεί στον όλο αυτό εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του εμφιαλωτηρίου εξεργάγη αιφνιδίως πυρκαϊά από σπινθήρα που προκλήθηκε είτε από το μηχανήμα ηλεκτροσυγκολλήσεως που βρισκόταν έξω από το χώρο του εμφιαλωτηρίου και πλησίον της θύρας του κυρίως κτιρίου του εργοστασίου και το οποίο βρέθηκε καμένο από τη φωτιά αυτή, είτε από εργασίες τροχού. Δεν διαπιστώθηκε ότι προηγουμένως η διαρροή των αερίων ώστε να ληφθούν εγκαίρως τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή του ατυχήματος λόγω μη λειτουργίας των ανιχνευτών του εργοστασίου, που προβλέπονται επίσης ως μέτρα ασφαλείας. Υπαίτια των άνω πράξεων και παραλείψεων, συνεπεία των οποίων προεκλήθη η πυρκαϊά, από την οποία υπέστη τις άνω βλάβες η ενάγουσα, είναι τα αρμόδια όργανα της εναγομένης, τα οποία αφενός δεν μερίμνησαν για την καλή λειτουργία των ανιχνευτών του εργοστασίου, και αφετέρου επέτρεψαν την εναπόθεση πάνω στις άνω θυρίδες εξαερισμού χαρτοκιβωτίων. Ευθύνεται συνεπώς η εναγομένη για το ένδικο ατύχημα. Ο ισχυρισμός της ότι η έκρηξη της πυρκαϊάς οφείλεται σε τυχαίο, μη προσδιοριζόμενο, μάλιστα, γεγονός, ελέγχεται εντελώς αβάσιμος. Δεν έσφαλε συνεπώς το πρωτοδικείο, που με βάση τα παραπάνω αποδεικτικά μέσα έκρινε ότι το ατύχημα οφείλεται σε υπαιτιότητά της και αβάσιμα παραπονείται σχετικώς η εναγομένη με τον πρώτο λόγο της εφέσεώς της.

Όπως ήδη έχει λεχθεί, ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ παθών από εργατικό ατύχημα διατηρεί το από το άρθρο 932 του Α.Κ. προβλεπόμενο δικαίωμα κατά του εργοδότη του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, αφού καμιά παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εν λόγω, διαφορετικής φύσεως, αξιώσεως, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του δικαστηρίου. Για τον προσδιορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως με βάση την άνω διάταξη, εν όψει του σκοπού της, εγκειμένου στην ηθική παρηγορία και την ψυχική ανακούφιση του παθόντος (Βλ. σχετ. Αστ.Κωδ. Σταθόπουλου - Γεωργιάδη, άρθρο 932 σελ. 814 και εκεί παραπομπές), το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, το είδος της προσβολής, την έκταση της βλάβης, τις συνθήκες τελέσεως της αδικοπραξίας, τη βαρύτητα του πταίσματος του υπαιτίου και την τυχόν συνυπαιτιότητα του παθόντος, την περιουσιακή και κοινωνική κατάσταση των μερών (εκτός αν ενάγεται ασφαλιστική εταιρεία ως εκ της εγγυητικής ευθύνης της) και ιδιαίτερα του παθόντος, καθώς και τις λοιπές προσωπικές σχέσεις των μερών. Την ηλικία, το φύλο, την ευαισθησία του παθόντος και τη συμπεριφορά του υπευθύνου μετά την αδικοπραξία (βλ. Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, όπου παρ. σελ. 819). Επομένως, ενόψει των ως άνω σκέψεων και κρίσεων, η παθούσα ενάγουσα δικαιούται χρηματικής ικανοποιήσεως. Λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη από το εν λόγω ατύχημα, που οφείλεται σε πταίσμα της εναγομένης και των προστηθέντων από αυτήν προσώπων. Το ποσό δε που δικαιούται να λάβει για την αιτία αυτή, λαμβανομένων υπόψη των άνω συνθηκών υπό τις οποίες έγινε το ατύχημα, των άνω σωματικών βλαβών της εναγούσης, της ελλείψεως συνυπαιτιότητός της στο ατύχημα και των εντεύθεν συνεπειών γι' αυτήν της προκληθείσης αναπηρίας της και της ανικανότητάς της για εργασία της ευαισθησίας της ως γυναίκας, του νεαρού της ηλικίας της, της οικονομικής ανεπάρκειας αυτής και της οικονομικής επάρκειας της εναγομένης, της καλής συμπεριφοράς των νομίμων εκπροσώπων της τελευταίας έναντι της παθούσας μετά το ατύχημα (μερίμνησαν για την άμεση μεταφορά της σε νοσοκομείο και παρακολούθησαν την εξέλιξη της καταστάσεως της υγείας της, της κατέβαλαν δε για χρηματική ικανοποίησή της ποσό εκ δραχμών 800.000), ανέρχεται, με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και της λογικής στο ποσό των 7.000.000 δραχμών και όχι στο ποσό των 4.000.000 δραχμών που προσδιορίστηκε πρωτοδίκως. Έσφαλε, άρα, κατά τούτο το πρωτοδικείο προσδιορίζοντας με βάση τα ως άνω κριτήρια το ποσό της χρηματικής ικανοποιήσεως μόνο σε 4.000.000 δραχμές, κατά το βάσιμο περί αυτού παράπονο της εναγούσης, που προβάλλονται με το δεύτερο λόγο της εφέσεώς της. Αβάσιμα δε παραπονείται σχετικώς (ως προς το ύψος του ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως) η εναγομένη με το δεύτερο τελευταίο λόγο της εφέσεώς της. έναντι του ποσού αυτού έλαβε η ενάγουσα από την εναγομένη κατά το χρόνο της νοσηλείας της, όπως αποδείχθη από τα παραπάνω αποδεικτικά μέσα, ποσό εκ δραχμών 800.000, το οποίο και πρέπει κατά παραδοχή της σχετικής ενστάσεως της εναγομένης να εκπεσθεί από το όλο ποσό της δικαιουμένης ως άνω χρηματικής ικανοποιήσεως, όπως ορθά κρίθηκε και πρωτοδίκως. Αβάσιμα δε παραπονείται σχετικώς η ενάγουσα με τον τρίτο τελευταίο λόγο της εφέσεώς της.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η έφεση της εναγούσης και να απορριφθεί στο σύνολό της η έφεση της εναγομένης.